

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

Het I. Capittel. Van de Ketterijen van de Aerianen Anno 350.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

noemen) ende in woorden / ende leerlinghen pree-
 rig ober een-komen met de booznaemste oude
 ketterijen / die booz soodanigh zijn veroordeelt
 gheweest van de Oude-paders / ende de oude
 Recht-sinnighe Kerck. Iek sal dit bewijzen / stel-
 lende de eyghen woorden vande Ghereformeerde
 Leer-ars / neffens de woorden oft leerlinghen van
 de oude ketterij. Waer upt noodtsakelijck / ende
 sonder teghen-spreken sal moe en volghen de on-
 derlinghe ghelyckenisse / ende ober-een-komste.

HET I. CAPITTEL.

Van de Ketterijen van de

A E R I A N E N

Anno 350.

§. I.

Het eerste Stuck raeckende het bidden
 voor d'overledene.

DE eyghen woorden van dese ketterij heeft
 den H. Epiphanius ons achterghelaten He-
 rest 79. ende luyden aldus :

Wat reden, segghen sy / isser om de namen der over-
 ledene te noemen naer hare doot ? Want dat de leven-
 de bidt, oft sijne goederen uytdielt onder de armen : wat
 voordeel komt daer van tot den dooden ? Indien de ghe-
 beden vande levende kunnen baten aen d'overledene,
 dat dan niemant voortaan iedt goedts doe ; maer eenige
 vrienden sich make, op wat maniere het mocht wesen, tzy
 door uytdielen van ghelt, tzy door gebeden, op dat hy dit
 op't eynde van sijn leven becomen mocht, dat sy Godt
 voor

voor hem bidden, op dat hy nae dit leven gheen onghe-
mack en lijde, ende gheene straffen van hem vercyscht
worden voor de grouwelijcke misdaden.

Dit toebereydt Epiphanius in deser toeghen:
Voor soo veel aengaet die ghewoonte, van de namen der
overledene uyt te spreken: wat kander profijtlijcker
wesen als dat? Dit gheschiedt, op dat, de ghene die te-
gghenwoordigh zijn, ende de selve hooren haer vastelijck
laten voorstaen, dat de dooden leven, ende niet gantsche-
lijck vernieticht en zijn, maer dat sy noch zijn, ende by
den Heere leven. Ten anderen, op dat men die godts-
dienstighe leere soude verkondighen, dat de ghene die
voor hare broeders bidden, wel van haer hopen als we-
sende uyt de lande ghereyft: Eyndelijck, de ghebeden
die voor de dooden ghedaen worden, zijn aen haer pro-
fijtigh, al-hoe wel sy niet juyst alle de schulden uyt en
doen: Maer hierom zijn sy profijtigh, om dat wy door-
gaens, als wy noch zijn op der aerden oft vrywillighlijck,
oft tegghen onsen danck struyckelen: **Wy** houden dan
ghedachtenisse, ende vande rechtveerdighe, ende samen
vande sondaren: Van de sondaren, op dat wy haer vanden
Heere bermhertigheydt verwerven: Van de rechtveerdighe
Vaders, ende Patriarchen, Propheten, Apostelen, Euan-
gelisten, Martelaren, Belijders, Bischoppen, Eremijten, op
dat wy onsen Heere Jesum Christum met eene besondere
eere achtervolghende, vande reste vande menschen af-
scheyden, ende behoorlijcken dienst toedraghen aen sijne
Majesteit.

**Daer nae sluyt Epiphanius het Capittel met dese
woorden:** Ick segghe dat de Kercke dit noodtsakelijck
doet, de welcke dese ghewoonte van hare Voor-ouders
overghelevert ontfanghen heeft. Kan iemandt de instel-
linghe vande Moeder, oft wet vanden Vader om-verre
smijten? ghelijck van Salomon gheschreven is: *Hooft sone
de woorden van uwen Vader, ende verwerpt de wetten niet van
uwe Moeder:* Met welke woorden hy te kennen gheeft,
dat den Vader, dat is, den eenigh gheboren Godt, met den
H. Gheest gheleert hebben, eensdeels by gheschrift, eens-
deels sonder gheschrift: ende dat onse Moeder de Kercke
eenighe wetten by haer heeft, die niet en konnen ontbon-

T 5 den,

den, ende te niere ghedaen worden. Dese dinghen dan, de wijle sy, inde Kercke ghestelt zijn, als uytnemende, ende gantschelijck verwonderens weerdigh, soo wordt om dese reden alleen dien bedriegher overtuught.

Hier hebt ghy de leeringhe vande Aërianen, de wederleggginghe van Epiphanius, ende de gewoonte vande heele rechtsinnighe Kercke.

Beemerckt / dat Epiphanius sijne wederleggginghe deylt in twee Deelen : Het eerste deel raecht het opfegghen vande namen der overledene / aen de gemeente. Dit / seyt hy / is profijtigh aende lebende die-se hooze / want hier upt verstaen sy dat de dooden niet gantschelijck te niere en zijn / ende hebben hope van oock nae de doodt te leven. Het tweede deel raecht de ghebeden : dese / seyd hy / zijn profijtigh aen d'overledene selve / om aen haer barmhertigheyt te verkrigghen vanden Heere.

Laet ons nu hier kennens hoozen den H. Augustinum *Haresi* 53. De Aërianen, seyd hy / leeren, datmen niet en behoort te bidden, noch offerhande te doen voor de dooden.

Desghelijcks doock den H. Isidorus *Hispalensis Lib. 8. Origin. cap. 5.* Sy versmaeden, seyd hy / het offeren van't Sacrificie voor d'overledene.

Hier mede komt oock over-een den H. Joannes Damascenus *Lib. de Haresibus.* Sy loochenen, seyd hy / datmen iedts moet offeren voor de dooden.

De selve woorzen heeft Guido Carmelita *Summa Haresi. cap. 49.*

Kan de leeringhe vande Gherefozmeerde claerder uptghedrukt worden / als in dese ketters loochenen sy niet datmen hoze de dooden moet bidden : versmaden sy niet de offerhanden / ende Sacrificien / die hoze de dooden hy ons ghedaen worden :

Laet ons haer eyghen Leeraers hoozen spreken :

Doze upt sal gaen Joannes Calvijn *Lib. 3. Instit. cap. 5. §. 10.* De oude / seyd hy / die ghebeden hoze de dooden deden / saegghen / dat sy hier in / noch be-
hel

bel Godts / noch behoorzijck exempel hadden/
waerom hebben sy dan bestaen sedt sulckx te
doen? Ick segghe dat sy daer in / menschen zijn
gheweest / ende dat men daerom niet en moet
naevolghen dat sy ghedaen hebben.

Item : Als onse Partije wy opwozpt / dat het
ober dupsent dzy hondert jaren een ghebruyck
is gheweest booz de dooden te bidden ; ick dra-
ghe haer van ghelijcken/dooz wat Godts woort/
dooz wat openbartughe/dooz wat exempel sulck
gheschiedt is ?

Item : Wy en moeten onser liefde / die wy tot
de dooden draghen/soo veel niet toelaten/dat wy
sonden daer dooz eene berkeerde ghewoonte van
bidden in de ghemeynthe oprechten.

Item : Augustinus verhaelt in de boecken der
Belijdinghen / dat Monica sijn moeder / seet ghe-
beden heeft/ dat men haerder soude ghedachtigh
wesen in den dienst aen den Altaer : Dit was
een oude wijsche begheerte/ de welke den sone
niet en beproefde met den reghel van de Schrif-
ture ; maer nae de gheneghentheyt der nature/
heeft hy't andere willen aenprijfen.

Item §. 8. Die zijn meer dan dwaeg / die dese of-
ferhande der wet (te weten booz de dooden) tot
ongtrecken/want wy weten/dat d'offerhanden/
die alsdan ghebruyckt wierden / dooz de komste
Christi ghe-eyndicht zjn.

Eben rontd spreeckt Chamierus Tom 3 lib. 26. c. 24.
§. 2. seggende : Al dat bidden booz de dooden
moet afsgheschaft worden.

Dit selve stemt toe Guilielmus Perkinus *Cathol.*
Reform. Controv. 17. cap. 2. Wy segghen / seyd hy/ dat
het onghedoozloft is/ booz desen / of dien dooden
te bidden / om dat hem Godt soude verlossen npt
het baghe-vyck / want wy en hebben hier van
noch bebel/nach belaste.

Dese boestappen gaet doek in Everaert Schuyt
in sijne noodtwendighe *Consideratien. Propos. 26.* Ofst het
ghebede / seyd hy / booz de oberledene in't ghe-
bruyck

bruyck is gheweest / ofte niet / daer is ons wey-
nich aenghelegghen : wie ontkent datter oude
misbruyken gebonden worden?

Den lesten komt te voorschijn D. Cabeljau / in
sijn Memory-koeck. Parte 2 pag. 734. Ons aengaen-
de/sept hy / dat wy gantsch niet en houden van
het bidden/aelmoeffen uptdeelen/ ziel-missen be-
stellen / oft eenighe penitentie wercken te doen
voorz eenighe overledene/ ende belachen de ghene
die daer mede besich sijn / dat bestaet in groote
reden: Want wy oordeelen dat dit niet en kan
gheschieden in den gheloobe/met eene goede ver-
sekeringhe / dat Godt soodanighe diensten voorz
den dooden/hem sal laten welgheballen.

Item Pag. 735. Wy en kunnen oock niet sien/
wat voordeel dat het gheben kan aen de overle-
dene/dat de lebende voorz haer bidden/aelmoeffen
gheben / ende andere wercken van ghenoech-
doeninghe willen doen.

CATHOLYCKE AEN-MERKINGE.

Op al het voorgaende.

ICh en sie niet hoe het een druppel waters
meer ghelijck kan sijn aen het ander / als de
leeringhe van Partye is / aen die bande kettersche
Aërianen: Noch oock hoe het swart meer kan strij-
den teghen het wit / als de leeringhe van Partye
strijdt teghen die bande rechtsinnighe Out-va-
ders / ende bande oude warachtighe Kercke:
siet se neffens malkanderen / ende ghy sult het
sien voorz de oogh.

De Aërianen, vzaegghden : Wat reden isser om de
naemen der dooden op te segghen naer hare doot?

Calvyn vzaeght : De oude en hebben noch bevel
godts, noch behoorlijk exempel ghehad; om wat re-
den hebben sy dan besaen sulcx te doen?

Guis

Guilielmus Perkinus seyt: T'is onghedorloft voor de dooden te bidden, want wy en hebben hier noch bevel, noch belofte: dat is te segghen: Gheen reden om sulcx te doen.

De Acrianen seiden: Dat de levende bidt, ofte sijne goederen uyt deelt onder den armen, wat voordeel komt daer van tot den dooden? Petrus Cabeljau seyt: Wy en kunnen niet sien, wat voordeel dat het gheven kan aen de overledene, dat de levende voor haer bidden, ende aelmoessen gheven. Sijn dit niet de eyghen/ ende selve woorden vande Acrianen?

De Acrianen, wilden van afgheschaft hebben het bidden vooz de dooden.

Chamierus desghelijcx seght uyt druckelijck: Al dat bidden voor de dooden moet afgheschaft werden.

De Acrianen, versmaedden de offerhanden/ ende de Sacrificien/ die t'haren tijde / in de Kercke werden ghedaen vooz de overledene.

Calvyn noemt se dwaes/die dit doen: Hy noemt het een oude wijsche begheerte in Monica, sin dat sy op haer doot-bedde begheerde / dat men naer hare doot / haers soude ghedachtich wesen in den dienst aen den Nuttaet; ende gheeft een streck aen Augustino, die dit toestemde / als of hy onwetende hadde gheweest in de schrifture.

Petrus Cabeljau seyt: Wy en houden gantsch niet van ziel-missen, ende belachen de ghene die daer mede belich zijn.

Eynelijck de Acrianen verwerpen de ghewoonte vande rechtsinnige Kercke / van hare/ ende vande voozgaende tijden: waerop Epiphanius vraeght: Wie isser wijser/de Apostelen ende de Kercke met hare leeraers / die vooz ons sijn gheweest/ ofte Acrius die nu eerst uyt den dooper ghekomen is?

T'selbe kunnen wy met recht af vraghen van onst Parijs, de welcke met de Acrianen alle de voozgaende goede / ende loffelijcke ghewoonten van de oude rechtsinnighe verwerpt / ende besicht.

De se

Dese ober-een-komste is soo klaer als het licht vande sonne. Siet nu hoe Partyc hier inne sijt teghen de out-vaders/ende de Recht-sinnige Kercke.

Epiphanius seght: De ghebeden die voor de dooden ghedaen worden, sijn aen haer profijrich.

Petrus Cabeljau seght : VVy en konnen niet sien wat voordeel dat het geven kan aen de overledene, dat de levende voor haer bidden.

Item pag 736. Al het bidden, en penitentie doen, voor de overledene, is verloren arbeyt. Dit is recht contrarie an Epiphanio. Epiphanius seght: Wy houden ghedachtenisse vande overledene sondaren, op dat wy haer vande Heere bermerticheyt verwerven.

Petrus Cabeljau seght pag. 734. Dat en wiert niet ghedaen/om daarmede de overledene te helpen, ofte voor haer te betalen; de ghebeden die voor haer ghedaen wierden; en waren eygentlijk gheene oortmoedighe intercessien, om haer eenigh goet te verwerven by den vader, dat sy niet en hadden. Dit is wederom recht contrarie.

Verhalven soo moet Epiphanius lieghen wanneer hy seyt / dat men t'sijnen tijde inde Kercke ghedachtenisse hielt vande overledene sondaren/ om haer bermerticheyt te verwerven van den Heere.

Epiphanius noemt het bidden voor de overledene/eene nootzakelijke, uytnemende, en de wondersweerdighe ghewoonte van de Kercke, niet alleen van sijne tijden / maer oock vande voorgaende.

Calvyn ter contrarien/noemt het eene verkeerde ghewoonte: Guilielmus Perkinsius, noemt het eene ongheoorloofde ghewoonte: Eueraert Schuyt noemt het Mis-bruycken.

Petrus Cabeljau seght: Dat men in saeken van Religie, niet soo seer in acht moet nemen, wat de ghewoonte van dese, of gene Kercke medebrenghet, als wel wat met den reghel van des heeren woort over-een-komt. Als of de Out-vaders/ ende de oude Recht-sinnige

ghe

ghe Kercke niet beter verstaen hadden den reghel van des Heeren woort/ als onse nieuw-Ghereformeerde.

Ydele uyt-vlucht van Partye.

Dat gaet vast/seght Euerart Schuyt pag. 119. dat de oude niet ghebeden hebben, dat de dooden uyt het Vaghevyer soudē verlost worden.

Egaet soo vast/als een mensch die geen boeck en heeft / ofte een kreupel die op twee krukken springht: die hier van bescheedt wilt hebben/ die lese mijn Tractaet / dat ick ghemaect hebbe van t'vaghebijer.

Doch laet ons hier het vaghebijer een weijnich van kant stellen. Partye en kan my niet loochenen / ofte de Acrianen sijn booz ketterg ghehouden gheweest. Ten eersten, om dat sy niet en wilden ghebeden hebben/ noch offerhanden / of Sacrificien ghedaen hebben booz de Oberledene. Ten tweeden, om dat sy seiden/dat die ghebeden aen de oberledene niet en kosten baten/ ofte profijtich sijn. Ten derden, om dat sy spotteden met de ghewoonte diesaengaende vande heele rechtsinnighe Kercke: welke Epiphanius ghetuyghet gheweest te sijn/ te bidden booz de oberledene sondaren/ op dat men haer van den Heere bermerricheyt soude verwerpen:dit alles is gheswys/ende seker. Ergo/het vagheuyer onaenghesien/de wijle Partye dese ghewoonte in hare ghe-meente gantschelijck verwerpt / ende booz onnutighen / ende verlozen arbeyt hout booz de dooden te bidden / soo volghet het nootsakelijck dat sy in dit stuck moeten ghehouden worden booz ketterg : De wijle sy teghenstrydich sijn aen de heele rechtsinnighe Kercke. Want de heere Christus heeft geseyt: Indien ymant de Kercke niet en hoort die sy als een heyden,ende publicaen.

Stelt dan/ beminde vrienden, het vagheuyer
van

van kant/ende bidt/ ofte gheeft aelmoessen: booz
de oberledene / op dat ghy haer van Godt ber-
merticheyt mooght verwerven: ghelooft dat die
ghebeden aen de oberledene profytich sijn / om
eenighe schulden uyt te doen , soo als Epiphanius
seght : Ende soo sult ghy doen t'gene de oude
Rechtsinnighe Kercke ghedaen heeft / ende ver-
loochenen de ketterye van de Arianen.

Tot toemare dient hier bemerckt / dat al-
hoewel Epiphanius, hier niet en ghebruickt het
woozdeken vagheuyer , nochtang opentlyck
seght, / dat de gebeden die voor de dooden ghedaen
worden, aen de dooden selve profytich sijn, ende daer-
om, seyt hy/ sijn sy profytich, om dat wy hier op der
aerden veel struykelen, daerom seyt hy boozders/
dat de Kercke ende van sijne / ende van de booz-
gaende tijden badt booz de oberledene sondaers/
op dat men haer van Godt bermerticheyt soude ver-
werven, ende hare schulden, of struykelinghen, al-
hoewel niet al te mael samen, soud uytdoen. Alsoo
spreekt oock den H Augustinus in de boeken van
sijne belijdinghen.

Hier npt besluyt sck wettelijck / dat Epiphanius
met de heele Kercke van sijnen tijt moet een
plaetse van supberijnghe ghelooft hebben: want
sy en baden niet enckelijck booz de ober-
ledene/ maer baden / op dat sy aen haer bermertic-
heyt van Godt souden verwerven, ende hare schulden,
of struykelinghen uytdoen : Dit en kan niet ghe-
seyt worden van de Heplighen des hemels/ want
die en hebben gheen schulden : Ten kan oock
niet gheseyt worden ten opsichte vande ver-
doemde / want die en sullen inder eenwicheyt
gheen bermerticheyt hebben : Ergo van rene
derde soozre van dooden / de welke noch in den
hemel waren / noch inde Helle. Noemt nu die
plaetse soo t' u bekeft.

Tweede uyt-vlucht.

Dominus Cabeljau in sijn Catholijcke Waerheyt
Pag. 557. Iek en kan niet mercken, seyt hy / dat
het Augustinus voor een ketterye in Acrio hout, dat hy
het bidden, ende offeren voor den dooden regensprack.
Hy verhaelt alleen historyscher wijze dat Acrius dit on-
der anderen leerde, maer sonder veel oordeels daer van
te gheven.

Maer Domine Cabeljau: Ghy weet wel ketterg/
maer ghy speelt al willens den ontwerenden:
Hebt ghy van niet ghelesen wat Augustinus seght
op t'leste van de 58, ketterye? hoorst sijn woorden:
Tot hier toe, seyt hy/ heeft Epiphanius ghebracht sijn
werck vande ketteryen, een man groot gheacht onder
de Grieken, ende van vele gheprezen over sijne oprech-
ticheyt des Catholijcken gheloofs: VViens orden, in
het vertellen der ketteren, ick gevolght hebbe, niet de
maniere. Nu en kont ghy my niet loochenen/ ofte
Epiphanius (die van Augustino ghevolght/ ende ge-
prezen wort / als een oprecht Catholijck Bis-
schop) heeft Acrium berispt / wederlept/ voozien
bedriegher ghehouden / in t'ghetal der ketteren
gestelt / om dat hy verwierp de ghebeden vooz de
dooden: Ergo de wijle Augustinus seght dat hy
Epiphanius in alles ghevolght heeft/ behalven dat
hy de eene ketterye wat korter ghesielt heeft/ de
andere wat breeder / soo hout hem dan Augusti-
nus, aen het oordeel van Epiphanius, niet alleen/
soo ghy seght/ in Acrium te verdoemen/ om dat hy
tot de Acriaensche ketterye vervallen was, maer oock/
om dat hy verwierp het bidden/ ende offeren vooz
de dooden. Somma soo goede koop sou ghy
konnen segghen van alle de ghene die Augustinus
stelt inde lyst der ketteren dat hyse daer niet
gheselt heeft als ketterg/ de wijle hy deurgang
enckelijck voozstelt hare leeringhen.

§. II.

Het tweede stuck van de Ketterye der
Aerianen Rakende sekere ghestelde
vastendaghen.

DE pghen woorden / dief aengaende bande
Aerianen stelt ons den H. Epiphanius booz/*Ha-
resi* 75. Ghestelde vastendaghen / sepden sy sijn al-
legaer dinghen eyghen aen de Ioden, ende onderwor-
pen aen t'jock der slaernye: *V*Vant aen den rechtveerdi-
ghen en is gheen wet ghestelt, maer aen de ghene die vader oft
moeder dooden, ende aen sodanige van dien s^lack. Want in-
dien ick voorghenomen hebbe te vasten: Ick sal vasten
op dien dach dat t'my beliest, ende met volle vry-
heyt. Hier van komt het, seght Epiphanius / dat die
ketters liever op de Sondaghen vasten, ende eren op
den Woensdach, en Vrydach: Alhoewel sy oock dick-
wils vasten op den Woensdach, niet uyt eenigh ghe-
bodt, maer uyt haren eyghen wille, soo sy segghen: Nu
op de dagen van Paesschen (welcken tyt wy pleghen te
vieren met op de aerde te slapen, de suyverheyt t'on-
derhouden, het lichaem te kastyden, derhalven met
ghebruijck van drooghe spijsen, met ghebeden, waken
vasten, ende met meer dierghelijcke aldersaelichste ka-
stijdinghen des lichaems) sy ter contrarien van t'mor-
ghens vroegh sijn besich met koken, ende ghespannen
wesende van vleesch ende wijn, lachen, en mallen, ende
spotten met die, de welcke die heylighe weke van Paes-
schen overbrengen met die alderheylichste godt-dien-
sticheden. *V*Vant alhoewel sy voorgheven, dat sy alle
saken verlaten, sy en onderhouden nochtans niet die
wyse van leven, maer sy begheven haer meer als te veel
tor wyn suypen, en vleesch-eten.

Dese ketterye gaet Epiphanius daetsijck
wederlegghen / met dese woorden

VVe

Vwie isser erghens in de werelt, die hier in niet overeen-komt, dat de VVoensdach ende Vrydach toegheeyghent is aen een solemneel vasten? Indien wy uyt de constitutie der Apostelen de autoriteyt willen ophalen: VVaerom weit by haer, door eene ghedurighe wet, het vasten vā VVoensdach, en Vrydach vast ghestelt, uytgesondert den Pinxteren? VVaerom stellen sy dat men de ses daghen voor Paeschen niet anders en soude ghebruijken tot spijsē, als broodt, sout, ende water?

Daer naer seyt hy bande ghestelde vastendaghen: Alhoewel de Apostelen daer van gheen ghewach en hadden ghemaect, dat is nochtans door de ghemeyne toestemminge vande Kercke aenveert, ende vast ghestelt, eer oyt *Aerius* met de *Aerianen* in de werelt waren.

Hier hebt ghy wederom klaerblykelyck uytghebruykt ten eersten de ketterye van de *Aerianen*: ten tweeden, het gheboelen van *Epiphanius*: ten dertden, de ghewoonte bande *Heele rechtsinnighe Kercke*.

Nu eens ghesien / wat de andere Out-baders van dese boozsepde secte hebben gheseyt.

Augustinus Haresi 53. spreekt daer van in deser boegghen: De *Aerianen* segghen, dat men de ghestelde vastendaghen niet solemnelijck moet onderhouden, maer dat men moet vasten, als een yeder begheert, op dat sy niet en schynen te wesen onder de wet.

Den *H. Ioannes Damascenus* seght *lib. de Haresi*. *Aerius* verbiedt te onderhouden het vasten, vande Woensdach, en Vrydach, ende van de veertich daghen voor Paeschen: Allegaer dese ghestelde daghen verdoemt hy. Hy heeft ghebruijckt vleesch, ende alle soorten van spysen, sonder religie. Indien ymant het vasten wil onderhouden hy loochent dat dit moet onderhouden worden op sekere, ende gestelde dagē, maer als men wilt.

Want hy loochent dat hy aen de wet is ghehouden. *Guido Carmelita* seght. *Sum. Haresi cap 49*. De *Aerianen* segghen dat men ghene vastendaghen n moet instellen, op dat sy niet en schynen te wesen onder de

wet, maer dat een yeder moet vasten nae sijn wel-behagen.

Doozt nu hier beneffens het gheboelen van de Ghereformeerde.

Voor eerst §. ght Ioannes Caluyn *lib. 4. Instit. Cap. 12. §. 20.* Van heeft oock/sept hy / de superstitieuse onderhoudinge des beertichdaegschen vasten alomme plaetse ghekegghen: om dat de ghemeene man meynde / daermede Godt een upnemende dienst te doen.

Item §. 21. Daer sijn goddeloose wetten ghegeven/waer dooz de conscientien niet verderffelijcke stricken verbonden woerden. Men heeft verboden vleesch te eten etc.

Ten tweeden Daniel Chamierus *lib. 19. de Ieiunio cap. §. 2.* Wy/sept hy / en bekennen gheen ghestelde vastendaghen / ofte van Christo inghestelt / ofte van de Apostelen onderhouden / maer alleg nae den teghenwoordighen noot.

Item §. 9. Tis seker dat inden staet van de eerste Kercke gheene wetten en waren van sekere vastendaghen.

Ten derden, Guilielmus Perkinus *Demonstr. problem. pag. 281. §. 3.* Het vasten van Paeschen is byplick onderhouden gheweest aengaende de verbintnisse vande conscientie / sonder noot van bebel/ ofte ghebodt tot het jaer 400.

Item *de ferm. Christi in monte pag. 414.* Den tyt van het denoot vasten / aengaende conscientie/ wert byp ghelaten.

Item: De Roomsche Kercke dwaelt in dit stuck / als sy de conscientien verbindt tot het onderhouden van sekere ghestelde vastendaghen.

Ten vierden. De Professours van Leyden *in Synopsi purioris Theologiae Disp. 37. pag. 519* De vasten is soo van Godt inghestelt/dat het in t'ghemeen / van byp dispositie sy / volgens de omstandicheden.

Item. De Papisten dwaelen hier grootelijc/

de

de welcke/ teghen de Chriftelijke byjheyt / het vasten hebben ghebonden aen sekere daghen/ en tijden/ ende meer als de Joden / de Kercke sonder eenighe prauende oorzake / met vele / ende gheselde vastendaghen hebben belast / ende de conscientien verbonden als met een wet van nootsakelijke onderhoudinghe/ te weten / wekelijck / dooz het vasten vande woensdach / en bypdach / ende daernaer jaerlijck byteertich daghen.

Ten vyfden Petrus Cabeljau in sijn Memory-boeck Pag. 38. Wy meynen/seyt hy/ dat de Chriftelijke byjheyt wert te kort ghebaen in ordinare vastendaghen te ordineren / ende aen der selver onderhoudinghe de conscientien der Christenen te verbinden/ ende daer in te stellen een groot deel van Gods diensticheyt.

Icem Pag. 748. Wy meynen dat de Roomsche ghesinde hier in qualijck handelen / om dat sy het vasten / ende onthouden van sekere spijzen / binden aen ghesette tijden/ wecken/ ende daghen nae haer eygen wel-gheballen als namelijck op den seften dach der weke / dat is bypdach / ende op den sevendden/ dat is/ saterdach.

Icem Pag. 758. Wat belanght de vastendaghen/ die de Roomsche Kercke heeft / als daer zijn de wekelijcke bypdach/ saterdach/ ofte woensdach/ mit sgaders de Quater tempel daghen / en sijn gheen overleberinghen/ noch insettingen der Apostelen : maer menschelijke ordinantien / die gheen conscientie kunnen binden.

CATHOLYCKE AEN-MERCKINGHE.

Wilt ghy klaerder/ om te sien / dat Partye de selve opinten drijft/ die de Aerianen gehad hebben/ ende bestrijden het geboelen vande Outvaders/ samen met de ghewoonten vande Rechtinnighe Kercke?

De Aërianen sepden: Wy sullen vasten op dien dach dat t'ons belieft, ende met volle vryheyt. Alsoo ghetuygghen eenpactlijck/ ende Epiphanius, ende Augustinus, ende Damascenus, ende Guido.

Guilielmus Perkinus seyt mede / dat den tyt van het deuoot vasten, aengaende conlcientie wert vry gelaten.

Mer hem komen ober een de Professeurs van Leyden, segghende / dat het vasten is van vrye dispositie: ende dar de Papisten qualijck doen, wanneer sy teghen de Christelijcke vryheyt het vasten hebben ghebonden aen sekere daghen.

Alsoo spreect oock D. Cabeliau, segghende dat de Christelijcke vryheyt wert te kort gedaen in ordinare vastendaghen te ordineren.

De Aërianen, en wilden niet vasten uyt eenich ghebodt.

Deselue en wilt oock niet hebben Ioannes Calvyn: Want hy noemt dit goddeloose wetten, ende verdelijcke stricken.

Guilielmus Perkinus noemt het eene dwalinge, de conscientien te verbinden aen sekere ghestelde vastendagen. Alsoo verwerpt hy/dies aengaende alle ghebodt, ende wet.

Soe seyt mede Petrus Cabeliau, dat het qualijck ghedaen is / aen de onderhoudinghe van ordinare vastendaghen, de conscientien der Christenen te verbinden.

De Professeurs van Leyden, segghen dat het is een dwalinghe der Papisten de conscientien te verbinden als met een wet, aen ghestelde vastendagen.

De Aërianen, en wilden niet vasten s'woensdachs / en s'vrydachs uyt eenich ghebodt noch de weke door Daesschen / soe Epiphanius seyt / noch de beertich daghen / soe Damascenus seyt.

Ioannes Calvyn hout het beertich daechsche vasten door Supersticius.

De Professeurs van Leyden, houden dat de Papisten dwalen, omdat sy een wet hebben ghemaect van s'woensdachs, en s'vrydachs, en veertich daghen te vasten.

Het

Het selve hout Petrus Cabeljau hooz een quaden handel.

Ghelijck de Ghereformeerde hier in over-een-komen met dese ketterz/alsoo strijden sy teghen de Out-baders/ ende de oude Recht-sinnighe Kercke.

Epiphanius seght: VVie isser erghens in de werelt, die hier in niet over-een-komt, dat de VVoensdach, ende vrydach toe-ghe-eyghent sijn aen een solemneel vasten?

Het vasten op die daghen mispijfen de Professeurs van Leyden, ende met haer Petrus Cabeljan, waer over oock de practijke bande Ghereformeerde soo klaer leyt / dat se niemant kan loochenen.

Epiphanius seght / dat de Apostelen het vasten van swoensdaechs, en s' vrydaechs hebben vast ghestelt, als oock de ses daeghen voor Paesschen met t' derven van sekere spijfen.

Caluyn ter contrarrien seght: VVy en bekennen gheen ghestelde vastendaghen vande Apostelen onderhouden.

Petrus Cabeljau seght: Die voornoemde vastendaghen en sijn gheene overleveringhen, ofte instatinghen der Apostelen, maer menschelijcke ordinantien. Gae seght dat dit qualijck ghebaen is / die t'onderhouden.

Epiphanius seght: Dat de Apostelen van dese ghemelde vastendaghen hadden ghemaect een ghedurighe wer.

Die van Parrye roepen hier teghen met de Acrianen, dat dit strijt teghen de Christelijcke vryheyt, ent: dat men gheen wet en mach maken van sekere ghestelde vastendaghen.

Epiphanius seyt / dat de Recht-sinnighe Kercke / ende ghestelde vastendaghen / ende wetten / ende derben van sekere spijfen / met ghemeene toestemminghe hadde aenbeert / ende vast ghestelt / eet Acrius met de sijne opt in de werelt was.

Chamierus ter contrarie seyd: Dat het seker is, dat in den staet vande eerste Kercke gheen wetten en waren van sekere vastendaghen.

Epiphanius seyd / dat het de ghetwoonte was vande Rechtsinnighe Kercke t'sijnen tijde / de weke voor Paesschen te slapen op d'aerde, de suyverheyde t'onderhouden, t'lichaem te castijden, drooghe spijzen te eten, te bidden, waken, vasten; ende dat de Aërianen daer mede sporteden.

Dese ghetwoonte heeft Partije gantschelijck bezwoopen met de Aërianen, spottende oock hier over met de Catholijcken.

Epiphanius noemt alle dese boorgaende actien (waer onder hy mede het vasten stelt) alderheylygste godts-dienstigheden.

Hier teghen seght Partije een-stemmelijck dat het gheen godts-dienstigheyt is.

Alsoo siet ghy dat Partije aengaende het vasten / ende precies over-een-komt met de Aërianen, ende strijdt teghen de Oudr-badets / ende tegen de heele oude rechtsinnighe Kercke.

Ydele uytvlucht van *Partije*.

TEn eersten seght Petrus Cabeljau in sijn Memory-boeck *Parte 2. Pag. 742.*

Van *Epiphanius* en can men niet ontkennen, dat hy van opinie gheweest is, dat de Apostelen eenighe ghesteldé Vastendaghen hebben geordineert, doch hy gheeft genoeghsaem te kennen, dat hy dit alleenlijck heeft uyt mondelinghe traditie.

Gheuomen het soo waer / hy seght ebenwel dat het eene traditie is / afkomende vande Apostelen / Want hy seyd:

Al-hoe-wel de autoriteyt der Apostelen daer niet en waer, dat de over-een-stemminghe vande heele Kercke soude ghenoeghsaem zijn. **Daerom doet D. Cabeljau,**
seer

seer wel dat hy datelijck daer by boeght: **Wat** Epiphanius dit hadde misseghien uyt de boecken der Apostolische Constitutien, die op den naem van *Clemens Romanus* uytstaen. Maer hy boeghter oock by / dat dese boecken bastaert, ende vervalscht zijn.

Stelt hier eens *Domine Cabeljan*, uw verstandt / ende penne te werck / ende thoont my eens / dat dese boozsepede boecken ten tijde Epiphanijs zijn vervalscht ghetweest.

Maer ghy seght / dat het schijnt, dat Epiphanius met wat te grootte pickantigheydt teghen *Aërius* inghenomen zijnde, door lust van teghenspreken wegh-gheruckt is, om de teghen-lijn sti, ver over te trecken dan t'behoorde.

Wat selve heft ghy hier bozen ghesepdt van Hieronymus ten opsichte van *Vigilantius*; doch het sijn maer ijdele uytbluchten en schijnen / die aen de verstandighe niet en connen voldoen: 'Tschijnt soo aen u lieden die alles gheern sout draepen naer u lieden ghesintheydt / ende inbeeldinghe.

Ten tweeden seght *D. Cabeljan ibidem*: Augustini ghevoelen van het Vasten en can niet recht verstaen werden uyt die plaets *Heresi* 53. al waer hy blootelijck ter loop verhaelt wat vande *Aërianen* wiert gheseydt, sonder voordachtelijck sijn oordeel daer over te gheven.

Ick hebbe boven ghesepdt / dat het niet van noode was / dat Augustinus hier ober uytzuckelijck sijn oordeel sou strijcken / de wijle hy hem hielt aen het bonnisse van Epiphanius, die sijn werck hadde ghemaecte van die ketterije te wederlegghen / Augustinus niet / op dat hy niet en sou doen r'ghene van een ander ten vollen ghedaen was: willende alleen / soo hy selve bekennt / in't kozt aentwijfen / wat ketterijen van Epiphanius waren verdoemt ghetweest.

De vraaghe is / of Augustinus *Aërium* heeft willen verdoemen als ketter / om dat hy sepde / dat men de ghestelde vastendaghen niet moet onderhouden / maer vasten nae belijste / ofte niete

Soo niet? waerom stelt hy hem dan in de lijst der ketterijen met Epiphanius?

Choont my om wat oorzaak dat hy hem veroemt heeft / ofte onder de ketterij ghestelt: Soo ja: wy hebben ghenoech: Want wy hebben dat de Aërianen in dat selve stuck zijn veroordeelt/in't welck de Ghereformeerde nu ter tijdt mede plichtigh zijn.

§. 3.

Het derde stuck vande Ketterije der
Aërianen rakende het onderscheyt
tusschen de Bisschoppen
ende Priesters.

DEN H. Augustinus *Heresi* 53. seght dat Aërius leerde: Dat een Priester niet en moet, door't minste verschil, ondertcheyden worden van een Bisschop.

Dit selve ghetuyght den H. Joannes Damascenus *lib. de Haresibus* daer hy seyd: Aërius loochent datter eenigh verschil is tusschen een Priester, ende Bisschop.

De Aërianen, seght Guido *Snm. Heresi. cap. 49.* Dolen, om dat sy leeren datter gheen ondericheyt en is tusschen een Priester, en Bisschop.

Het ghene van dese dyp Authenten in't kozt soert gheseydt / verhaelt Epiphanius wederom in't lanck / ende breekt / met sijne wederlegginghen ende bewijfen van contrarie / hoozt hem eens spreken.

De leeringhe van Aërius, seght Epiphanius, is boven het verstant van den mensch furieux, ende grouwelyck: Want hy seght: Waer in gaet de Bisschop een Priester te boven? daer en is gheen onderscheyt tusschen alle beyde: Want 'tis al een orden van beyde, ende de selve eere, ende weerdigheyt. De Bisschop legt de handen op; Soo doet

oock

oock een Priester : De Bisschop doopt, t'selve doet een Priester : De Bisschop bedient alle goddelijcken dienst: Niet min en doet een Priester : De Bisschop sit op een thron; desghelijcks oock een Priester:

Dese dinghen, seght *Epiphanius*, ghestroyt wesende onder het volck heester veele in dwaelinghe afgheleydt, ende is een aenleyder gheweest van die Secte.

Hoozt nu hier op de wederlegginge van *Epiphanius*: *Aerius*, seyd hy, op dat hy ende sijn selven, ende sijnne toehoorders beaueghe: Werpt op, dat den Apostel heeft gheschreven aen de Priesters, ende Diakens, niet aen de Bisschoppen: Ende sprekende tot een Bisschop heeft gheleydt, *en wilt de gracie niet veronachtsamen, die in u is, die ghy ontfangen hebt door de handen der Priesteren*, dit seght hy, op dat een Bisschop, ende een Priester al t'selve sou schijnen te wesen: Maer hy is onwetende in de orden der Waerbeydt, ende niet hervaren in de verborghen Historie; hy en verstaet niet, dat den Apostel, wanneer de verbreydinghe des Christelijcken gheloofs noch nieuw was, gheschreven heeft nae de gheleghentheydt der sake: Want alser nu Bisschoppen ghestelt waren, hy schreef tot de Bisschoppen, ende Diakens: Want alle dinghen en costen met ten eersten vande Apostelen, niet gheordineert werden &c.

Nu, seght *Epiphanius* **hoorder** / Dat een Priester t'selve niet en can wesen met een Bisschop verclaren de goddelijcke woorden des Apostels, uyt de welke verstaen wort wat een Bisschop is, ende wat een Priester is: Want schrijvende tot den Bisschop *Timotheum*, spreekt hy alsoo: *En bekijft gheen Priester maer vermaent hem als vader*: Wat noot aen een Bisschop te verbieden, dat hy een Priester niet en soude bekijven, indien hy gheen meerder macht en hadde als hy? waerom vermaent hy daer naer; dat de Bisschop gheen beschuldiginghe en soude ontfanghen teghen een Priester, ten sy voor twee, of dry ghetuyghen? Hy en heeft noyt gheboden aen de Priesters, dat sy gheen beschuldiginghe en souden ontfanghen teghen een Bisschop, oft dat sy een Bisschop niet en souden berispen.

Hy moet gantschelijck verblindt zijn dooz passie / die hier niet en siet / dat dese **Out-vader Aerium** ver-

ber-

verdoemt hebben als ketter / om dat hy leerde/
datter gheen onderschept en was / tusschen eenen
Bisschop / ende tusschen eenen Priester.

Niemandt en kan loochenen / oft dit is mede
puer de selbe leeringe van onse Partij: hare woor-
den zijn claer.

Dit leert Joannes Calvin in *Epist. ad Titum Cap. 1. v. 7.* Dese plaets / seyd hy / vanden Apostel thoont
ghenoegh datter gheen onderschept en is tus-
schen een Bisschop / en tusschen een Priester;
want Paulus noemtse nu sonder onderschept Bis-
schoppen / de ghene die hy hier een weynigh te
bozen Priesters / ende ouderlinghen ghenoecht
hadde.

Item in *Epist. ad Philipp. Cap. 1. v. 1.* Men mach hier
upt beztaen / dat de naem / Bisschop, allen dienae-
ren des Woorzts ghemeen is / de wijle hy in eene
ghemeente meer Bisschoppen stelt als eenen.
Soo bedupden dan dese woorzen eben veel / Bis-
schop, ende Pastoor, ofte Herder.

Item *Libro 4. Instit. Cap. 3. §. 8.* Doozt / dat ick de
ghene / die de Ghemeenten regeren / hebbe ghe-
noemt sonder onderschept / nu Bisschoppen / nu
Ouderlinghen / nu Pastooren / dat hebbe ick ghe-
daen naer het ghebruyck der Schrifsture / de welc-
ke dese woorzen ghebruyckt sonder onderschept,
want sy gheeft den naem Bisschop aen alle de ghe-
ne / die Godts Woorzt bedienen.

Dese selbe leeringhe tracht Daniel Chamierus
met heele woorzen teghen Bellaminum te drijven/
Tom 2. Lib 10. Cap 5.

De selbe leeringhe stemmen toe de Professeurs
van Leyden, in *Synopsi Disput. 42. pag. 609.* segghende:
Den Apostel ghebruyckt het woorzt / Bisschop,
ende Priester, sonder onderschept.

Ten lesten / D. Cabeljau in sijn Catholijcke Waer-
heydt *Pag. 553.* Op en loochenen niet / seyd hy/
dat in Ambrosij tijden onderschept was tusschen
Bisschoppen / en Priesters / waer de vragh is /
of dit onderschept ghesondeert is in Godts
Woorzt /

woozdt / dan oft het alleenlyck rust op mensche-
lycke insettinghe.

Item pag 195. Zijn de namen van Bisschop, en Prie-
ster eenderley personen ghemeen / soo dat in de
Schryfure de Bisschoppen Priester / de Priesters
wederom Bisschoppen ghenoemt worden / wat
reden isser dan/van de ampten selve r' onderschep-
den?

CATHOLYCKE AEN-MERCKINGHE.

Hier valt wepnigh te bemercken / want van
weert-sijden zijn de woorden de selve. Aërius
sejde / datter gheen onderscheydt en was tusschen een
Bisschop, ende een Priester: Al de selve woorden ghe-
bruycken Calvijn, Chamierus, de Professeurs van Ley-
den, ende Petrus Cabeljau, bebrachten samen met Aë-
rius, de leeringhe van Epiphanius, het gheboelen
van Augustinus, Damascenus, &c.

Ydele uyt-vlucht van Partije.

Ick gheloobe dat D. Cabeljau hier wederom sal
segghen / dat Augustinus over dese leeringhe
Aërij syn bonnisse heeft opgheschort.

Wel-aen: antwozdt my sonder betwimpelin-
ghen: **Te weten** / datter gheen onderscheydt en is tuf-
schen eenen Bisschop, ende eenen Priester: oft het is
eene quade leere / oft eene goede? is het een goede
ende ghesonde leere? hoe is die van Epiphanio be-
rispt/ende wederleydt? hoe is die van Augustino
uyt Epiphanio ghetrocken/ende ghestelt onder soo
hele ongherijnde leeringhen? is het niet ghe-
noegh dat hy die metter daet daer onder stelt/
moet hy daer by uytzuchtelijck segghen / dat sy
quaedt is? wat schijn kan het oock gheben / dat
Augustinus een ghesonde leere soud' stellen onder
soo menighe kettersehe? is dese leere quaedt?
wilt ghy niet belijden/ dat sy kettersech is/ belijdt
dan

dan ten minsten/ dat ghy qualijck / ende berispe-
lijck leert / wanneer ghy ront upt met Acrius
seght/ datter gheen onderscheydt is tusschen eenen Bis-
schop, ende eenen Priester: Wy sullen ons hier mede
te vreden houden.

Tweede uytvlucht.

DE vraghe is, seght *D. Cabeljan*, oft dit onderscheydt
ghefondeert is in Godts woordt.

Is Maect de teghen-vraghe is / oft Epiphanius, Au-
gustinus, Damascenus, ende de Kercke ten tijde Am-
broosij, wanneer dit onderscheydt was (soo ghy sel-
be beken) niet heter het woordt Godt en bet-
sonden/als onse nieuw-Ghereformeerde?

Derde uytvlucht.

DE wijle / seght *D. Cabeljan*, in de Schrifture, Bis-
schoppen Priesters, ende Priesters wederom Bis-
schoppen ghenoeemt worden, wat reden isser dan van de
Ampten selve t' onderscheyden?

Ten eersten, de reden soudt ghy moeten vraghen
van Epiphanius, die sal-se u segghen / ende van Au-
gustino, waerom dat hy een ghesonde leere heeft
ghesekt onder soo menighe ketterse / ende on-
gherijnde.

Tentweeden, wat beslupt is dit upt den naem/
tot de daer selve? wie sal upt den selven naem be-
sluypen/ dat den eenen persoon niet meerder van
macht / ende weerdigheyt is / als den anderen?
Isser dan gheen onderscheydt tusschen een Se-
cretaris van een slecht Edelman / ende tusschen
een vanden Coningh? is desen lesten niet gant-
schelijck vanden eersten verschillende in macht/
ende weerdigheyt? nochtans is voeren alle bey-
de den naem van Secretaris.

Vierde

Vierde uytvlucht.

B Ambrosius, seght D. Cabeljau in de Catholijcke Waerheydt pag. 554 worden de Priesters Bisschoppen gheheeten, de Bisschoppen Priesters.

Ghenomen: dat is nu beantwoordt. Wat dan hoorders?

Sy zijn beyde Offer-Priesters voor den Heere.

Maer Ambrosius voeghter by: Maer den Bisschop is den eersten; soo dat ieder Bisschop Priester is, maer niet ieder Priester Bisschop. Wat dan hoorders?

De ordinerighe des Bisschops, en des Priesters is een.

Maer Ambrosius voeghter by: Om dat Timotheus niemandt voor hem hadde, soo was hy Bisschop, ende seght/dat een Bisschop meerder is als een Priester. **Jae** voeghter by/ dat het noch billigh, noch gheoorloft is, dat een Priester een Bisschop soude ordineren.

Vijfde uytvlucht.

Dese neemt D. Cabeljau pag. 556. op de woorden Hieronymi, namelijk die hy heeft in den brief tot Rusticum Narbonensem, *alias* Evagrium.

Doch hier op is hem van een ander seer wel gheantwoordt gheweest/ dat Hieronymus hier onderschepdt maect tusschen een Bisschop / ende Priester/ segghende: Wat doet een Bisschop, dat een Priester niet en doet, uytghenomen de Ordinerighe?

Maer D. Cabeljau seght: Wie heeft oyt geloocht, dat Hieronymus wel wist dat in sijne tijden de Bisschoppen waren onderscheyden vande Priesters, ende dat sy haer daer boven veel verheften?

Het eerste is ons ghenoech: het tweede/indien het te veel is gheweest/was een abuss/ wy houden ons aen de goede ghewoonte/ die van Epiphazius, Augustinus, ende andere betweert woordt.

'Tis waer / Hieronymus seyd / dat naederhandt eenen

eenen is verkoren, die boven d'andere mocht gestelt worden, is ghedaen tot remedie van scheuringhe.

Dat blijft / dat Hieronymus absoluteelijck seght / dat een Bisschop meerder is als een Priester / namelijk aengaende de Ordineringhe, van't welck hy niet en seyd / dat naederhandt opghelcomen is; waer upt volghet dat een Bisschop / volghens de leere Hieronymi altydt meerder is gheweest als een Priester. Waerom hy oock seyd / Priester is een naem van ouderdom, Bisschop van weerdigheydt. Waerom hy oock in den selven brief / een Bisschop vergelijckt hy eenen Generael van't legher / de Priesters hy't legher: Ghelijck dan de weerdigheyt ende macht van eenen Generael des legheers verre te boven gaet die van alle d'andere de welke onder hem staen / alsoo is't mede van eenen Bisschop.

Judien Medina, ende Alphonfus à Castro, met de welke ghy soo veel spoochs maect / dese woorden / ende de boozgaende van Hieronymus soo overwegghen hadden / en souden soo niet ghesproken hebben / ghelijck sig sy doen.

Vraeght ghy my / oft ick wil wijser zijn als dese twee niet te propooste: beantwoydt alleen 'tghene ick u hier hebbe boozgestelt / ende thoont dat dese mijne betwijfen upt Hieronymo ghetrocken / niet vast gaen.

A E N - H A N G H S E L.

T Is de pijn meerdt het bonnisse te hooren van de Chronijck-schrijbers van Maeghdenburgh *Cent. 4. cap. 5. pag. 401.* het welck sy strycken / rakende dese boozgaende ketterijen / over den H. Epiphanius, die de selve bestreden heeft: Oft men seyde, segghen sy / dat Epiphanius dese dinghen te hoogh ghenomen heeft: want het is meer kettersich, ende strydende teghen de H. Schrifture, die ghewoonten, supersticieuselijck, dat is noodtsakelijck, ende met opinie van gods-

godts-dienstigheydt v'onderhouden, dan de selve te ghebruycken met vryheydt.

Daer hebt ghy Epiphanius van haer beroozdeelt / niet alleen als superstitieus, maer oock als ketterisch, ende strijdende teghen Schrifure, doch de goede mannen en hebben niet ghebacht dat Epiphanius hier in ober-een-quam met d'andere Outbaders / ende de ghewoonte vande hesle Recht-sinnighe Kercke. Maer wat wonder: sy zijn wijser als de heele oude Kercke / ende meer verlicht om de Schrifure te verstaen / als die is gheweest.

HET II. CAPITTEL

Vande Ketterije der
I O V I N I A N E N.

Anno 400.

§. I.

Het eerste stuck raeckende de maegdelijcke reynigheydt.

HEt gheboelen dies aengaende van dese Seece heeft ons met clare woorden upghedruckt

Door eerst den H Augustinus *Hares* 82. Jovinianus. seyd hy / vergheleek de maegdelijcke reynigheydt van religieuse Vrouwen, ende de onthouinge van manspersonen, verkiende een onthouende leven, aende verdiensten vande suyvere, ende ghetrouwe houwelijken: Soo dat eenighe gheheylighe Maegden, nu oudt wesen de, tot Roomen, daer hy dit leerde, hem ghehoort hebben de, men seght ghetrouwt te wesen. Hy self nochtans en hadde

X

hadde